

να ονειρεύομαι, να ζω!

να ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ, να ζω!

ΠΙΣΤΗ, ΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ 1

π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος | Αλέξης Λάππας
Νίκη Δράγου | π. Βαρνάβας Γιάγκου
π. Βασίλειος Θερμός | Θεοφάνης Καραγιάννης
Ιωάννης Λάππας | π. Σπυρίδων Βασιλάκος
Παναγιώτα Μάμα-Αγαπίου

Επιμέλεια έκδοσης:
Βασίλης Αργυριάδης

προςόψη

Ἐν πλῶ

Τα κείμενα του παρόντος τόμου
αποτελούν κείμενα και εισηγήσεις από το
1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Επιμορφωτικό Συνέδριο Νέων,
με θέμα Πίστη, Ύπαρξη και Σχέση
Καρπενήσι, 27-29 Ιουλίου 2018

© Εκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
www.facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Μάιος 2019

ISBN: 978-960-619-042-1

Περιεχόμενα

Αντί προλόγου	9
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΕΠΑΝΑΔΟΜΩΝΤΑΣ ΕΑΥΤΟ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ <i>Αλέξης Λάππας</i>	23
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΖΟΝΤΑΣ ΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΗ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ <i>π. Βασίλειος Θερμός</i>	41
ΣΤΕΡΙΩΝΟΥΜΕ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΔΙΑΡΚΩΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ, ΣΤΗΝ ΠΑΛΗ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ <i>π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος</i>	75
Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΠΑΡΟΝ ΠΟΥ ΜΕΤΑΛΛΑΣΣΕΤΑΙ: ΠΡΟΣΩΠΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ <i>Θεοφάνης Καραγιάννης</i>	105
<i>Ιωάννης Λάππας</i>	119
ΠΙΣΤΗ, ΖΩΗ ΚΑΙ ΝΕΟΣ. ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ <i>π. Βαρνάβας Γιάγκου-π. Σπυρίδων Βασιλάκος</i>	149

ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΑΣ ΣΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΓΟΝΕΪΚΟΤΗΤΑ Η γυναίκα ως πρόσωπο: Από την υπηρετήση των ρόλων στη φροντίδα των αξιών. <i>Ανδρονίκη Δράγου</i>	171
Διαρκής εφηβεία και ολοκλήρωση ενήλικης ταυτότητας. <i>Παναγιώτα Μάμα-Αγαπίου</i>	183
Βιογραφικά Ομιλητών	203

Αντί προλόγου

Η αλλαγή και η προσαρμογή είναι έννοιες συνυφασμένες τόσο με την εμπειρία ανάπτυξης του ανθρώπου, όσο και με την εμπειρία της ιστορικής εξέλιξης της κοινωνίας των ανθρώπων. Η επιστημονική μελέτη του «δεσμού» ανάμεσα στο βρέφος ή νήπιο και τον γονέα ή ενήλικα φροντιστή αποκαλύπτει πως, αν το ανθρώπινο πλάσμα δεν νοιώσει στην αρχή της ζωής του την υποστήριξη και τη στοργή μέσα από το σταθερό βλέμμα ενός ενήλικα, κινητοποιείται μια δυσλειτουργική-αρνητική απάντηση στην πρόσκληση και τις προκλήσεις της ζωής. Η δυσκολία αυτή μπορεί να αποκαλύπτεται τόσο στις αλλαγές των «φάσεων» ζωής, που ονομάζουμε επιστημονικά «αναπτυξιακά στάδια» (π.χ. όταν το ανθρώπινο πρόσωπο περνάει από τη νηπιακή στην παιδική ηλικία ή από την εφηβεία στην ενήλικη ζωή), όσο και στην προσπάθεια δημιουργίας νέων σχέσεων σε συγγενικό, φιλικό, κοινωνικό ή ερωτικό επίπεδο.

Για να συναντηθούν οι άνθρωποι μέσα στις σχέσεις τους, καλούνται να αποδεχτούν (άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο) την «αλλαγή» από τα δεδομένα της μέχρι τότε υπαρξιακής τους εμπειρίας. Η αλλαγή αυτή μπορεί να αφορά τη λογική (ιδέες, τρόπο σκέψης, επιλογές), το συναίσθημα (ποια πρόσωπα εμπιστευόμαστε ή αγαπάμε και είναι «οικεία» προς εμάς) ή την ερωτικότητα (ποια πρόσωπα και με τι τρόπο νοιώθουμε έλξη, γοητεύουμε ή/και γοητευόμαστε από αυτά). Όταν έχει απουσιάσει το σταθερό και φροντιστικό βλέμμα, η

διαπραγμάτευση που απαιτείται για την εγκατάσταση των σχέσεων (σχέση με τον εαυτό μου και σχέση με τον άλλον άνθρωπο ή με την κοινωνία) γίνεται μια αρνητική δοκιμασία. Αντί της χαράς για τη συνάντηση με τους άλλους και της θετικής ανησυχίας-εγρήγορσης για το «τι θα φέρει η ζωή», μπορεί να βιώνουμε συναισθήματα άγχους και αγωνίας για ενδεχόμενη απόρριψη από τον άλλον.

Η εκκλησιαστική παράδοση, αναγνωρίζοντας τη σημασία που έχει για την ανθρώπινη ύπαρξη το ψυχοσυναισθηματικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η συμμετοχή της στον «ενιαυτό» (τον ετήσιο κύκλο των θρησκευτικών εορτών και γεγονότων), προετοιμάζει και δίνει χρόνο στον πιστό να επεξεργαστεί, να προβληματιστεί και να μετανοήσει, επαναπροσδιορίζοντας υπεύθυνα τη θέση του μέσα στη σχέση με τον άλλον. Η ένταση και η διαφορετικότητα των γεγονότων που διαδραματίζονται σε θρησκευτικό επίπεδο ακολουθούν την ένταση και τη διαφορετικότητα των γεγονότων και των φάσεων της ίδιας της ανθρώπινης ζωής, αφενός με τις χαρές, τη γέννηση, τη δημιουργία και αφετέρου τη ματαιώση των σχέσεων, τον πόνο και το τραύμα του αποχωρισμού.

Η Ανάσταση, ως κορυφαία εμπειρία –στο εκκλησιαστικό βίωμα– της νίκης της Ζωής επί του Θανάτου, για να βιωθεί, προϋποθέτει την επιλογή της κίνησης, την πορεία ωρίμανσης μέσα από την περίοδο της Σαρακοστής. Η δοκιμασία τής Σταύρωσης λειτουργεί σαν πέρασμα-επεξεργασία των επιλογών και εμπειριών της ζωής μας, ώστε

να αποκαλυφθούν η αλήθεια και τα χαρίσματα της ύπαρξής μας. Κάτι πεθαίνει και κάτι γεννιέται διαρκώς στον αγώνα της σχέσης με τον εαυτό και τους άλλους. Κι αν αυτό που πεθαίνει δεν είναι ο παλιός τρόπος του σχετίζεσθαι, κινδυνεύουμε, μέσα στο άγχος τής επικείμενης μοναξιάς, να σταυρώνουμε τον άλλον. Σύντροφοι και σχέσεις που, όταν ξεβολουούν, απορρίπτονται, εναλλάσσουν τα πρόσωπα στη σχέση χωρίς να φτάνουν στην συνάντηση με τη δυσλειτουργικότητα της δικής τους ύπαρξης. Στην αντίθετη περίπτωση, αν η Σταύρωση γίνει αυτοσκοπός και το μαρτύριο συνήθεια, μπορεί να παραμένουμε σε σχέσεις ακινησίας και τέλματος όχι μόνο κοινωνικά αλλά συνολικά, υπαρξιακά. Ο ανθρώπινος νους δεν έχει αυθόρμητα και αυτόματα τη δυνατότητα να αποδεχτεί τη ματαίωση της παιδικής εικόνας του εαυτού του και των άλλων. Μέσα από μια τέτοια έξοδο από το αυθόρμητο και παιδικό, μπορεί η Σταύρωση να γίνει εργαλείο ωρίμανσης και ελευθερίας.

Περνοδιαβαίνοντας ένα βράδυ του Τριωδίου το ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, με ρώτησε ένας φίλος της παιδικής μας συμπόρευσης: «Όταν αξιοποιήσει κάποιος τις επιστήμες του ψυχισμού και της ψυχοθεραπείας, μένει χώρος για την αναζήτηση του Θεού;». Και σκέφτομαι ότι για πολλούς ίσως μόνο τότε να υπάρξει χώρος για κάποια αναζήτηση ακόμα και του Θεού, αφού χωρίς την αυτογνωσία και την επεξεργασία του Είναι μας, πολύ δύσκολα επιτρέπουμε κάτι να ακουμπήσει το «μέσα» μας, είτε Θεός, είτε αγάπη, ή έρωτας, ή υπαρξιακός πόνος.

Στην ενηλικίωση μπαίνουμε με ό,τι κουβαλάμε από την παιδική ηλικία. Η ζωή αδιαπραγμάτευτα προσφέρεται και προσφέρει, δωρίζεται και δωρίζει, διεκδικεί και διεκδικείται, βιάζει τη ρουτίνα και βιάζεται, αξιοποιώντας το αναπάντεχο και το παράδοξο σαν εργαλεία της αιώνιας διαδικασίας αποδόμησης και επαναδόμησης αυτού που μέχρι πριν λίγο αποτελούσε τον δεδομένο και σταθερό μας τρόπο, δηλαδή την πρώτη ύλη για να στηρίξουμε και την επιβίωση και τη δημιουργικότητά μας. Δεν υπάρχει ευθεία γραμμή στη φύση, δεν υπάρχουν δυο πλάσματα πανομοιότυπα είτε στη μορφή της δομής τους, είτε στον τρόπο έκφρασης των επιλογών τους μέσα στη ζωή. Και μέσα στο παράδοξο και το αναπάντεχο φωλιάζει και η φθορά και η ασθένεια και η προϋπόθεση του θανάτου. Η εμπειρία και η εξέλιξη της προσωπικής μαρτυρίας του καθενός έχει να δοκιμάσει και να δοκιμαστεί από τη διαδικασία της ματαίωσης-απώλειας-προδοσίας, στο προχώρημα, που λέγεται ωρίμανση, και τελικά να πλησιάσει τη σοφία της ώριμης ηλικίας.

Ο ανθρώπινος νους παλεύει να απαντήσει στην αγωγή της ύπαρξης, παλεύει να βγάλει νόημα από την πεπερασμένη (δηλαδή από την ανθρώπινη και αναγκαστικά περιορισμένη) ικανότητα εξήγησης των κεντρικών ζητημάτων της ζωής. Ζητήματα όπως το «ποιος είμαι και από πού έρχομαι», «γιατί γεννήθηκα και τι να την κάνω τη ζωή μου», «τι μου συμβαίνει και η φθορά με αλλοιώνει», «τι αξίζει από όσα γέυτηκα, αφού ο θάνατος θα μου τα κλέψει και θα με κλέψει», γεννιούνται στην παιδική ηλικία αλλά διαβρώνουν και αλληλεπιδρούν με

κάθε στιγμή της ενήλικης φάσης μας. Ακόμα και το δώρο της συνάντησης και της σχέσης με τον άλλον, μαζί με το βάλαμο και το νόημα που μπορεί να δώσει στον αγώνα της αγίας καθημερινότητας, γεννάει αναπάντητα ερωτήματα: «Πού να κρύψω, να χωρέσω ή να μοιραστώ την ένταση της επιθυμίας μου για τον άλλον», «πού να τολμήσω να εμπιστευτώ τον Έρωτα, όταν την ίδια στιγμή θα ζω και θα πεθαίνω» και «πού πάνε όσα μοιράστηκα με τον άλλον, όταν η ματαιώση της σχέσης είναι βίωμα και βεβαιότητα από την παιδική μου ηλικία»;

Συγκλονισμένο απέναντι στις απαιτήσεις της ενήλικης ζωής στέκεται το ανθρώπινο πλάσμα και ερωτοτροπεί με την προαιώνια πρόκληση: να παραδώσει την ελευθερία του, την ευθύνη του δηλαδή και την αλήθεια της μοναδικότητάς του. Άλλοτε παθητικά και α-σθενικά (με την αυτολύπηση και την αυτοδικαίωση μιας θέσης θύματος) και άλλοτε φαινομενικά πιο ενεργητικά, μέσα από την υιοθέτηση (συχνά φανατικά και απόλυτα) μιας διαδικασίας σωτηρίας και διάσωσης από κάτι ανώτερο. Η επιλογή της θέσης θύματος απέναντι στα τρομακτικά και αξεπέραστα προβλήματα μετατρέπει τη βίωση της πολυπλοκότητας της αλήθειας της ζωής σε επιβίωση και το νόημα της ζωής γίνεται ταυτόσημο με το νόημα του πόνου και της αδικίας. Η επιλογή της «διάσωσης» από την άλλη, από κάτι ανώτερο και «άπιαστο», έξω από την ευθύνη του ανθρώπου και χωρίς σχέση με το χώμα που αυτό το πλάσμα εδώ στη γη πατά, πλάθει στη φαντασία έναν Θεό που βρίσκεται ψηλά και

μακριά. Το εξωτερικό περίβλημα (ο τρόπος που ασκείται η θρησκευτικότητα λιγότερο ή περισσότερο τελετουργικά) μοιάζει να μην έχει σημασία. Όταν η πίστη γίνεται παθητική ενασχόληση μόνο με τους κανόνες και το τελετουργικό, ο πιστός νοιώθει πως οι άλλοι δεν κατανοούν τόσο τον αγώνα του και την ιδιαιτερότητα της δικής του ύπαρξης. Η αυτοδικαίωση μπορεί να φτάσει στην καταγγελία ότι η ίδια η ζωή, «άκαρδα», αρνείται να σταματήσει τον χρόνο και να τον περιθάψει, αφού παρά την άσκηση και τον αγώνα, δεν επιστρέφει από τον ουρανό απάντηση χαράς και αγάπης, απάντηση ζεστής σχέσης.

Για όσους έχουν συναντηθεί με τη θρησκευτικότητα και τη χριστιανική πίστη στην παιδική τους ηλικία ή στο κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο πρωτοπερπάτησαν, οι αρχές της χριστιανικής πίστης μοιάζουν να αποτελούν αρχικά κομμάτι ενός Κανονιστικού Συστήματος (σειρά κανόνων που διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν με ασφάλεια τις επιλογές του νέου ανθρώπου). Βασική προϋπόθεση για την αίσθηση αυτής της ασφάλειας αποτελεί για τον νέο η αίσθηση του «ανήκειν» στην ευρύτερη κοινότητα που διαμορφώνεται από την πίστη στην κοινή κοσμοθεωρία και κοσμοαντίληψη. Προχωρώντας ωστόσο στη ζωή, η ευελιξία που απαιτεί η πολυπλοκότητα των ζητημάτων και τα αδιέξοδα στα οποία μπορεί να φτάσει η ανελεύθερη εφαρμογή των κανόνων στερεί στον νέο άνθρωπο «απαντήσεις». Του αποστερεί ταυτόχρονα τη χαρά και τη διάθεση βίωσης της ίδιας της ζωής, ειδικά όταν το ζήτημα πλέον που τον

απασχολεί δεν είναι το ευρύτερο «ανήκειν», αλλά ο καημός και η λαχτάρα για τη σχέση, όταν το αδιέξοδο δεν είναι η ευρύτερη και μαζική κοινωνική ή οικονομική κρίση, αλλά η ατομική δυσκολία να βρεθεί ένας τρόπος προσαρμογής στην κοινωνία που καλείται ο ίδιος, σήμερα να ζήσει. Στο σημείο αυτό καλείται, τολμώντας να μιλήσει για το αδιέξοδό του, να επιλέξει—όχι χωρίς κόπο και φόβο—πώς η εμπειρία της παιδικής ηλικίας θα μετουσιωθεί σε κομμάτι ενός Αξιακού Συστήματος, μιας σταθερής δομής εσωτερικευμένης στο Είναι του, όπου πλέον δεν παράγει λύσεις-απαντήσεις, αλλά συν-κίνηση, διάθεση δηλαδή συμμετοχής στο βίωμα της ζωής, ακόμα και στο πιο δύσκολο κομμάτι της: εκείνο που δεν αντέχει να το χωρέσει λόγω του πόνου και της δυσφορίας που του προκαλεί, ως επιλογή του στο «εδώ και τώρα».

Ωστόσο και για τον νέο άνθρωπο—που η επαφή και η εμπειρία της θρησκευτικότητας δεν αποτέλεσε σταθερό σημείο της πρώτης του ηλικίας, που η πίστη δεν διεκδικήθηκε από τους γονείς του ή τους φροντιστές του σε επίπεδο σχέσης με το θείο, αλλά αποτέλεσε μια ανάγκη αναζήτησης και συνάντησης με την ύπαρξή του σε μεταγενέστερη ή πιο ώριμη φάση της ζωής—παραμένει ζήτημα και στοιχείο διαπραγμάτευσης το πώς να συνθέσει και πώς να αποδομήσει και να επαναδομήσει ένα νέο Αξιακό Σύστημα. Η απόφαση κάποιος να εφαρμόσει στη ζωή του τις αξίες της ύπαρξης μοιάζει με την απόφαση αλλαγής λογισμικού στο λειτουργικό σύστημα ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, με το οποίο αποκωδικοποιεί κάποιος την ίδια την εμπειρία της ζωής. Μέσα

από την ομολογία απόγνωσης και αδιεξόδου, για πρώτη φορά, αντί για την παντοδυναμία ενός σούπερ ήρωα που έχει λύση για όλους και για όλα –και κυρίως μέσα από την επιθετικότητα και τη σύγκρουση με ό,τι μοιάζει να του εμποδίζει την απόλαυση της ζωής– ο νέος που πρωτοσυναντά την ανάγκη ενός Υπαρξιακού Αξιακού Συστήματος παράγει και διαβλέπει στο εμπόδιο νέο δρόμο και τρόπο να ζήσει. Βλέπει την ελπίδα όχι στις σχέσεις αλλά στην εμπειρία της σχέσης, τη δύναμη όχι στην κατάκτηση της κορυφής, αλλά στην συμπόρευση προς τον κοινό στόχο, την ένταση όχι στην απόλαυση και το ναρκωτικό αντίδοτο της ματαίωσης, αλλά στη χαρά της διαρκούς αποκάλυψης του άλλου.

Μέσα από την κοινή μας εμπειρία στη ζωή και στην ψυχοθεραπεία, στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια, τη Μεγάλη Βρετανία και τη Διασπορά, ιδρύσαμε τον Αύγουστο του 2016 μαζί με την Ανδρονίκη Δράγου, ιατρό και υπαρξιακή συστημική ψυχοθεραπεύτρια, το Ινστιτούτο «ΠροςΌψη». Η καθημερινή συνάντηση με τον ανθρώπινο πόνο, η επικοινωνία με τους νέους όχι μόνο στα αδιέξοδα αλλά κυρίως στον τρόπο με τον οποίο κάθε ένας από αυτούς, μοναδικά και ανεπανάληπτα, παράγει την κίνηση προς τα εμπρός, αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης που θελήσαμε να την επικοινωνήσουμε. Όσοι αγωνιούν με καημό και λαχτάρα, βλέπουν πως η κοινωνία των νέων έρχεται να αξιοποιήσει όσα εμείς βλέπουμε δύσκολα και αδιέξοδα και να πορευθεί μαζί τους. Οι νέοι, αντίθετα με εμάς, μοιάζει να είναι ιθαγενείς και οικείοι τόσο θεμάτων ψηφιακής τεχνολογίας, όσο και κοινωνικών

δομών και πολυπλοκότερων διεργασιών προς τη δημιουργία σχέσεων και θεσμών, που οι μεγαλύτεροι δυσκολευόμαστε να συναντήσουμε και να κατανοήσουμε. Όλα έχουν κάτι από το παραδοσιακό του τρόπου μας, αλλά έχουν και κάτι καινούργιο: ο έρωτας, ο γάμος, η οικογένεια, η κοινωνία, ο τρόπος συνάντησης με την Εκκλησία και την πίστη.

Όπως κι εμάς άλλοτε κοινές συνεδριακές συναντήσεις μάς έφεραν σε επαφή με πρόσωπα καθοριστικά για τον διάλογο της θρησκευτικότητάς μας με τη σύγχρονη κοινωνική και επιστημονική πραγματικότητα, επιθυμήσαμε να υπάρξει αντίστοιχα σήμερα πλαίσιο διαλόγου και επικοινωνίας. Η παλαιότερη και συστηματική προσπάθεια συνεδριακών συναντήσεων του Νεανικού Επιμορφωτικού Ομίλου Σύρου με την έμπνευση του μακαριστού Γιάννη Κωλέτη και την εργασία του ζεύγους του Γιώργου και Βίκυς Ζερβού και τόσων άλλων νέων εκείνης της εποχής έδωσε θεμέλια σε ανάλογες πρωτοβουλίες. Σε ένα τέτοιο συνέδριο το 1996 εμπνευστήκαμε από το ζεύγος των ιατρών και ψυχοθεραπευτών Δημήτρη και Ελένης Καραγιάννη και το ζεύγος του παιδοψυχιάτρου π. Βασιλείου και της Αστερούλας Θερμού. Ταυτόχρονα έμπνευση αποτελεί και η διαρκής παρουσία και δοκιμασία στο όριο με τους νέους μέσα από τις ομιλίες και τις πρωτοβουλίες του π. Βαρνάβα Γιαγκου και άλλων πνευματικών που πολύ εύστοχα αντιλαμβάνονται πως η ζωή γοητεύει και γοητεύεται από τον κάθε νέο άνθρωπο που αρνείται την εξασφάλιση της ανασφάλειάς του, σε κοινωνικά και νομοτελειακά καθορισμένες ομάδες αλλη-

λοσύγκρουσης και εξουσίας. Όταν η ύπαρξη φροντίζεται συνολικά, επιτρέπει τον Λόγο του Θεού να επικοινωνείται και να βιώνεται στη διαδικασία διαρκούς αγώνα μετάνοιας, συγχώρεσης και επανανοηματοδότησης της καθημερινότητας.

Ένα συνέδριο νέων δεν θα ήταν δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς την συνεργασία και στήριξη πλήθους ανθρώπων. Οι συνεργάτες μας στο Ινστιτούτο και κυρίως το ζεύγος των Κώστα Λόλα (τεχνική υποστήριξη και μηχανοργάνωση) και Πένυς Παπακωνσταντίνου (διαχείριση γραμματειακής υποστήριξης και επικοινωνία) σταθήκανε συνοδοιπόροι και εμπνευστές τής όλης προσπάθειας, ενώ η Θεοδώρα Βερρή πάλεψε για την απομαγνητοφώνηση των εισηγήσεων. Οι εκδόσεις Εν Πλω στήριξαν με όλα τα μέσα το εγχείρημα από την πρώτη επικοινωνία με τον Γιώργο Μπιλάλη έως και την ολοκλήρωση του συνεδρίου με την παρουσία του Βασίλη Αργυριάδη (που επιμελήθηκε και τα κείμενα στην παρούσα έκδοση) και το ζεύγος Λάμπη Θεοδώρου και Ασπασίας Αθανασάκη. Η Αιγίδα και έμπρακτη υποστήριξη της προσπάθειας από τους επίσημους φορείς της περιοχής Καρπενησίου στάθηκε ο καταλυτικός παράγοντας επίτευξης της εμπειρίας του συνεδρίου για όλους και ειδικά για τους νέους και τους φοιτητές. Από την περιφέρεια οφείλουμε ευχαριστίες και για την παρουσία του στον κ. Τασιό ως αντιπεριφερειάρχη ενώ με την παρουσία του και τον πατρικό του λόγο, συμμετείχε ο μητροπολίτης Καρπενησίου, κ.κ. Γεώργιος.

Θέλω, τέλος, να ευχαριστήσω τα παιδιά μας που όχι

απλώς αποδέχονται το άνοιγμα και το μοίρασμά μας με τόσους νέους, αλλά επιμένουν στη διαδραστικότητα, είτε αυτό προκύπτει ως σχεδιασμός και επεξεργασία του κεντρικού κολάζ της αφίσας από τον Δημήτρη, είτε αυτό αφορά στην απαγγελία ενός ποιήματος του Λειβαδίτη στην τελετή έναρξης, από τη Μαρία.

Αλέξης Λάππας
Σαρακοστή 2019

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ
ΕΠΑΝΑΔΟΜΩΝΤΑΣ ΕΑΥΤΟ
ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η ταινία τελειώνει με φόντο ένα μαγευτικό ηλιο-βασίλεμα, σε μια τοποθεσία που ο σκηνοθέτης υπόσχεται πως δεν μπορεί να εντοπιστεί από τους τουριστικούς πράκτορες. Οι ήρωες τις τελευταίες δύο ώρες κατάφεραν μπροστά στα νυσταγμένα μάτια σου να γνωριστούν σε ένα ανιαρό γραφείο κάποιου ουρανοξύστη, κάποιας σύγχρονης μεγαλούπολης. Τα κάνανε όλα σωστά: Σπουδάσανε, μετεκπαιδεύτηκαν, κάνανε πρακτική σε σούπερ εταιρίες. Τα χέρια τους κουρασμένα από το πληκτρολόγιο, τα μυαλά τους γεμάτα απαραίτητες γνώσεις, τα κορμιά τους καλοδιατηρημένα με μπάρες δημητριακών. Αυτή γνωρίζει περίτεχνες στάσεις γιόγκα. Αυτός διατηρείται κάπως σε φόρμα με το γυμναστήριό του, αλλά εμφανώς «το χάνει» με το φαγητό – «junk-food, αλκοόλ...», χαμογελάει με νόημα, υπονοώντας ότι ως άντρας δεν μπορεί να μην αφήσει και λίγο να ξεχειλίζει από μέσα του η ανεύθυνη γοητεία του «είναι» του.

Στις επόμενες δύο ώρες της ταινίας, κάτι τυχαίο, συνήθως μια παρεξήγηση, θα πλέξει μια περιπετειώδη ζωή, θα υπάρξει ένταση, θα δημιουργηθεί πάθος και θα είναι το πιο αυτονόητο για όλους μας, ως θεατές, πως ο έρωτας που ομολογούν ο ένας για τον άλλο, έχει όλα αυτά τα σαγηνευτικά χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να ονειρευτούμε ή αλλιώς μας λείπουν.

Στην πραγματική ζωή σου όμως; Τι να πρωτο-προλάβεις στην ταινία της ζωής σου; Τι να ευχηθείς για τον εαυτό σου που μεγαλώνει; Πριν προλάβεις να ισορροπήσεις στην επιλογή των σπουδών ή του επαγγέλματος, η ψαλίδα έχει ανοίξει και η πρώην παρέα σου ακολουθεί ήδη δεκάδες διαφορετικούς δρόμους. Η ένταση των άκρων μοιάζει πάντα να αποπνέει μια ασφάλεια. Ο φίλος που έχει χαθεί στις συνεχείς εξειδικεύσεις μοιάζει να απολαμβάνει το στρίμωγμα των μεταδιδασκτορικών, και δεν τολμάς να φανταστείς πώς θα τον ανταγωνιστείς εσύ, όταν συγκρίνεσαι μαζί του, για μια θέση που ζητάει προσόντα. Η φίλη που δήλωνε πάντα ότι η δημιουργία οικογένειας ήταν ο σκοπός της ετοιμάζεται να φέρει στη ζωή το πρώτο παιδί, ενώ εσύ παλεύεις να μη δακρύσεις στην αναγγελία κι άλλου γάμου, που σε κάνει να αναλογιστείς της δική σου αποτυχία στις προσωπικές σου σχέσεις.

Κι οι φωνές; Πού να συνυπολογίσουμε και τις δεκάδες σοβαρο-συμβουλευτικές φωνές όσων μας παίδεψαν (από το «εκπαιδεύω») και όσων κατάφεραν έστω και κομματιασμένα να μας γοητεύσουν: γονείς, συγγενείς, μέντορες, οικεία ή πιο απομακρυσμένα πρόσωπα